

Spreminjanje podnebnih pasov v gorah

Glavni trije podnebni pasovi v Sloveniji, med njimi tudi tisti z gorskim podnebjem (prirejeno po Geografskem atlasu Slovenije).

Tudi vreme ni več tisto, kar je bilo nekoč," se je oni dan jezil eden od planinskih znancev.

In še kako prav je imel: letošnja jesen, meteorološka namreč, astronomska se bo končala šele v naslednjih dneh, ko bo nastopil zimski sončev obrat, je bila res nenavadna. Podrobnejši podatki sledijo prihodnji mesec, že sedaj pa je jasno, da smo imeli sorazmerno toplo in zelo suho jesen z veliko megle, ki pa domuje spodaj, zato smo šli še raje v "navzgornje" kraje in konce, natančneje na vrhove. Če ga tu in tam pihneta na suho september in oktober, pa tega nikakor ne moremo reči za zadnji, listopadni mesec, ki je med najbolj namočenimi v letu. Zato pa si bomo minulo jesen gotovo zapomnili hriboljubci, saj nam je pustila na široko odprta vrata visokogorja tudi še v novembru. Zadnje dni meseca, ko so po dolinah in kotlinah že preštevali ledene dni in kazali izpod oblacil le obraze in nosove, smo se po visokogorju sprehajali v majicah z dolgimi, marsikdo pa celo s kratkimi rokavi. Krivec za to je vsem dobro znani temperaturni narobe svet oziroma toplotni obrat. Vse skupaj deluje kot toplotna pokrovka na meglenem loncu ...

Ravno obratno in normalno ter najpogostejše je v gorah vremensko stanje, ko temperatura z nadmorsko višino pada. To še posebej dobro vedo hribovci, stalni prebivalci vzpetih pokrajin, ki pa jih je pri nas le

za vzorec. Podatki, koliko ljudi na Zemlji živi v hribih, so različni, odvisni pa so predvsem od tega, kaj kdo obravnava kot goro. V publikaciji OZN je mogoče prebrati, da v to skupino uvrščajo približno desetino svetovnega prebivalstva, v najvišjih delih planeta, kot so Himalaja ali Andi, pa živita dva odstotka ljudi. Podoben delež predstavljajo tudi "domorodci" hribovitih in goratih slovenskih pokrajin. Dobro je, da imamo tudi Slovenci svoj košček Alp in smo torej med tistimi narodi, ki imajo svoje gorsko območje in s tem povsem samosvoje podnebne pasove. Ti se po navadi spreminjajo na velike razdalje, kadar imamo opravka z gorami, pa je ravno obratno. Na našem planetu razlikujemo v splošnem šest glavnih podnebnih območij, h katerim prištevamo tudi gorske grebene in vrhove. V teh območjih so številne gorske ozemelske krpe, ki so krive tudi za to, da govorimo o gorskem podnebjem. V gorah imamo namreč zaradi hitrega dvigovanja nadmorske višine opravka z zelo hitrim menjavanjem podnebnih pasov. Če se boste na primer v osrednji Afriki odločili za vzpon na Kilimandžaro, boste pri tem prečkali kar pet podnebnih pasov. In prišli na vrhu, na nekaj manj kakor 6000 metrih nadmorske višine, prav v pas tundre.

Tudi ne prav lahek vzpon na slovenski, 2864 metrov visoki "Triglimandžaro" vas bo popeljal skozi vsaj dva ali tri podnebne pasove. Bolj kakor v tem letnem času je to očitno poleti, predvsem pa občutno, pa čeprav se boste pri tem iz doline povzpeli le za okrog slaba dva višinska kilometra. V glavnem je tako, da postaja podnebje z vzpenjanjem vse hladnejše. Kakor se nam zdi, je sonce tam zgoraj res močnejše, zato pa je redkejši zrak in nič čudnega ni, da jemljejo naši himalajci s seboj tudi jeklenke s kisikom. Ozračje se nam zdi kar toplo, ko sonce segreva molekule zraka. Temperatura zraka je namreč le dejansko merilo notranje energije prej omenjenih molekul. Kadar je teh manj, torej z našim vzpenjanjem na hrib, pa je ozračje vedno hladnejše. Sonce nas v gorah lahko pošteno ogreje, ne more pa tako močno segreti ozračja okrog njih in nad njimi oziroma vsaj ne s tako lahkoto kakor v podnebnih pasovih nekoliko stran od gora. Da bi spoznali različne podnebne pasove, vam torej ni treba na potovanje v daljne kraje (ne bo pa nič narobe, če si to seveda lahko privoščite). Dovolj je že, da se vzpnete na enega od domačih višinskih mogočnejšev in si tako od blizu ogledate ter na lastni koži občutite prehod iz zmerno toplega podnebnega pasu v zmerno hladno (borealno) ali celo tundrsko ali obpolarno podnebje. ●